
DE LERENDE SAMENLEVING

JULI 2020

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemerschapbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag. VARIO werd bij besluit opgericht door de Vlaamse Regering op 14 oktober 2016. VARIO werkt onafhankelijk van de Vlaamse Regering en de partijen in het werkveld. De voorzitter en leden van VARIO zetelen in eigen naam:

Lieven Danneels (voorzitter)

Dirk Van Dyck (plaatsvervangend voorzitter)

Katrin Geyskens

Wim Haegeman

Johan Martens

Koen Vanhalst

Vanessa Vankerckhoven

Marc Van Sande

Reinhilde Veugelers

Het secretariaat is gevestigd in Brussel:

Koolstraat 35

1000 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be

DE LERENDE SAMENLEVING

JULI 2020

COLOFON

Ontwerp: Vlaamse Overheid/VARIO
Juli 2020

Alle publicaties zijn gratis te downloaden via www.vario.be of via <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties>

Coverfoto © www.shutterstock.com

AUTEURSRECHT

Alle auteursrechten voorbehouden. Mits de bronvermelding correct is, mogen deze uitgave of onderdelen van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VARIO. Een correcte bronvermelding bevat in elk geval een duidelijke vermelding van organisatiernaam en naam en jaartal van de uitgave.

INHOUD

Management samenvatting.....	1
Executive summary	1
Advies.....	2
1. Situering	2
2. Aanbevelingen	2
Aanbeveling 1: Inzetten op levenslang leren is één van de topprioriteiten van VAR.IO	
Aanbeveling 2: Zorg voor eenheid in initiatieven en bundeling van krachten	
Aanbeveling 3: Ga voor een ‘evidence based’ aanpak en kijk naar succesvolle buitenlandse voorbeelden	
Aanbeveling 4: Formuleer concrete en ambitieuze doelen en monitor verfijnd	
Aanbeveling 5: Benut ten volle innovatie voor levenslang leren	
Aanbeveling 6: Ga voor een slanke en vernieuwende samenstelling van het platform, met een focus op de expertise van de leden	

MANAGEMENT SAMENVATTING

Op 17 juni ontving VARIO van viceminister-president Hilde Crevits een vraag om advies bij de conceptnota 'De lerende samenleving'. Deze conceptnota bevat de beleidsvisie op de oprichting van het platform levenslang leren. Inzetten op levenslang leren is al langer één van de topprioriteiten van VARIO - Vlaanderen heeft op dit gebied echt doorbraken nodig wil het effectief een top innovatieve kennisregio worden - en de raad staat dan ook helemaal achter de oprichting van het platform. VARIO hoopt dat hiermee inderdaad samenwerking en synergiën ontstaan. Ook de vier uitdagingen en tien opdrachten zoals geschetst in de conceptnota dragen de goedkeuring weg van de raad. VARIO onderlijnt het belang van een 'evidence based' aanpak en beveelt aan om te kijken naar succesvolle internationale voorbeelden om de achterstand van Vlaanderen in levenslang leren in te halen. Verder adviseert de raad om concrete en ambitieuze doelen te formuleren. De monitoringsopdracht van het platform is een goede zaak en VARIO hoopt dat dit voldoende granulair zal gebeuren met het oog op verfijnde maatregelen. VARIO wil absoluut het belang en het potentieel van innovatie voor levenslang leren benadrukken. Tot slot pleit VARIO voor een slanke en vernieuwende samenstelling van het platform, met een focus op de expertise van de leden.

EXECUTIVE SUMMARY

On June 17 VARIO received a request for advice from Vice-minister President Hilde Crevits on the concept paper 'The Learning Society'. This concept note contains the policy vision on the establishment of the lifelong learning platform. Commitment to lifelong learning has long been one of VARIO's top priorities - Flanders needs real breakthroughs in this area if it is to effectively become a top innovative knowledge region - and the Council therefore fully supports the establishment of such platform. VARIO hopes that this will indeed lead to cooperation and synergies. The four challenges and ten assignments as outlined in the concept paper also receive the approval of the Council. VARIO underlines the importance of an 'evidence-based' approach and recommends looking at successful international examples to catch up with Flanders in lifelong learning. Furthermore, the Council advises to formulate concrete and ambitious goals. The monitoring assignment of the platform is a good thing and VARIO hopes that this will be done in a sufficiently granular manner to allow for refined measures. VARIO absolutely wants to emphasise the importance and potential of innovation for lifelong learning. Finally, VARIO advocates a lean and innovative composition of the platform, with a focus on the expertise of its members.

ADVIES

1. SITUERING

Op 17 juni 2020 ontving VARIO van Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw Hilde Crevits een vraag om advies bij de conceptnota 'De lerende samenleving'. Deze conceptnota werd op 12 juni goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De nota bevat de beleidsvisie op de oprichting van een platform levenslang leren binnen de beleidsdomeinen Werk, Onderwijs en Economie en Innovatie en van een expertisecentrum innovatieve leerwegen, beide voorzien in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024. *“Dit platform heeft als doel om de synergiën en samenwerking in het kader van levenslang leren binnen de Vlaamse overheid te versterken en via een gezamenlijke visie de noodzakelijke ambities en doelstellingen verder uit te werken.”*

Voorliggend advies werd via een schriftelijke procedure goedgekeurd.

2. AANBEVELINGEN

Aanbeveling 1: Inzetten op levenslang leren is één van de topprioriteiten van VARIO

VARIO staat helemaal achter de oprichting van het platform levenslang leren en het expertisecentrum innovatieve leerwegen. Al in zijn memorandum 2019-2024 wees VARIO op het grote belang van prioritair inzetten op levenslang leren in Vlaanderen. We scoren daarvoor internationaal slecht, al varieert dat naar gelang wat en hoe precies wordt gemeten. Ondanks geleverde inspanningen, is er over de afgelopen jaren ook geen merkbare verbetering. Nochtans zal een cultuur van levenslang leren, van 'upskilling' en 'reskilling', in toenemende mate belangrijk worden door de veranderende jobmarkt, omwille van de steeds hogere digitaliseringsgraad en de vierde industriële revolutie die zich steeds meer doorzet. De coronacrisis heeft dit eens te meer aangetoond en versnelt deze evoluties ook. Daarnaast reduceert levenslang leren socio-economische verschillen en verhoogt het de productiviteit, innovatie en economische groei. Wil Vlaanderen zijn ambitie om een top innovatieve kennisregio te worden waarmaken, heeft het dus echt doorbraken nodig op dit terrein. Dit is één van de conclusies in het VARIO-advies 14¹ 'Naar de top van kennis- en innovatieregio's in 2030', waarin VARIO levenslang leren als één van de zeven zwakke schakels van Vlaanderen identificeerde.

¹ VARIO-Advies 14 'Naar de top van kennis- en innovatieregio's in 2030' in voorbereiding

De VARIO-leden hopen dat hun meer concrete aanbevelingen uit voormelde en andere adviezen meegenomen worden in de werkzaamheden van het platform levenslang leren en het expertisecentrum innovatieve leerwegen. Ze kijken ook uit naar een vruchtbare samenwerking met deze nieuwe organisaties.

Box: Levenslang leren in het VARIO-memorandum (samenvatting):

Hou talent 'up-to-date' door levenslang leren nog beter te stimuleren. Wees hierin ambitieus en stel de einddatum voor een verdrievoudiging van levenslang lerenden bij van 2030 naar 2024. De belangrijke rol die hogescholen en universiteiten hierin kunnen spelen wordt nu nog te weinig opgenomen. Stimuleer dit onder meer door die manama-opleidingen te financieren die aansluiten bij de Vlaamse langetermijnvisie op O&O&I. Universiteiten en hogescholen moeten ook zelf een visie op levenslang leren uitwerken, en meer flexibele en korte trajecten voorzien, in combinatie met afstandsonderwijs met behulp van nieuwe technologieën. Moedig ook bedrijven aan om hun werknemers levenslang te laten leren.

Aanbeveling 2: Zorg voor eenheid in initiatieven en bundeling van krachten

VARIO vindt het beleidsdomein overschrijdende karakter van het platform een goede zaak, zeker aangezien levenslang leren als onderwerp bij uitstek beleidsdomein overschrijdend is. Het sluit ook aan bij eerdere pleidooien van VARIO voor meer transversaliteit binnen de Vlaamse Regering en de administratie in het algemeen, en voor het aanpakken van de Vlaamse achterstand in levenslang leren in het bijzonder.

VARIO hoopt dat met het platform inderdaad meer synergiën en samenwerking binnen de overheid ontstaan, en een versnippering aan initiatieven wordt vermeden. Voor initiatieven uit het verleden is het voor VARIO niet altijd helder wat de onderlinge samenhang is en wat de link met de huidige conceptnota is. In ieder geval moet verder worden gebouwd op inzichten verworven tijdens de vorige legislatuur binnen het transitiedomein 'Levenslang leren en de dynamische levensloopbaan', op het synthetisch transitierapport 'Leven, leren en werken in 2050' van de transitiearena van de 16 fris- en dwarsdenkers, en op de 'OESO skills strategie Vlaanderen' van januari 2019.

Aanbeveling 3: Ga voor een 'evidence based' aanpak en kijk naar succesvolle buitenlandse voorbeelden

VARIO kan zich vinden in de vier uitdagingen die in de conceptnota worden voorgesteld, (1) Iedereen leergretig, (2) Leren is toegankelijk, (3) Het aanbod en de vraag zijn afgestemd, (4) Leren wordt werken en werken wordt leren, en de in totaal tien opdrachten die daarbinnen zijn gedefinieerd.

Behalve het feit dat ze tot stand gekomen zijn via een uitgebreide stakeholdersconsultatie, bleek uit de mondelinge toelichting van de conceptnota, dat de opdrachten ook sterk 'evidence based' zijn en dat is gekeken naar goede voorbeelden uit het buitenland. De leden van VARIO vinden dit positief aangezien zij

veel belang hechten aan een 'evidence based' evenals een internationaal perspectief. In zijn Advies 14 'Naar de top van kennis- en innovatieregio's in 2030' verwijst de raad naar Zwitserland en de Scandinavische landen als absolute Europese koplopers in levenslang leren.

VARIO vindt het eveneens positief dat het platform gelinkt is aan het expertisecentrum innovatieve leerwegen, ingebed in het departement Werk en Sociale Economie, en hoopt daarmee dat ook de werking van het platform zelf evidence based zal zijn. Er dient wel een duidelijke taakverdeling te worden afgesproken; in de conceptnota zien de raadsleden een mogelijke overlap in taken van het platform en het expertisecentrum, aangezien bijvoorbeeld onder de bevoegdheden van het platform ook 'kennisdeling over levenslang leren' is opgenomen.

Aanbeveling 4: Formuleer concrete en ambitieuze doelen en monitor verfijnd

VARIO hecht veel belang aan het opvolgen van het effect van beleid en beleidsmaatregelen via monitoring, en vindt het daarom een goede zaak dat onder de bevoegdheden van het platform ook monitoring, inclusief het opstellen van nieuwe indicatoren, is opgenomen. VARIO stelt zelf ook een aantal op te volgen indicatoren voor levenslang leren voor in zijn advies 13² 'Een kwaliteitsvolle set indicatoren voor wetenschap en innovatie'. De indicatoren die het platform monitort zouden echter ook meer granulair moeten kijken om meer precies pijnpunten aan te duiden, aan de kant van de lerenden, aanbieders, werkgevers ..., met het oog op meer verfijnde maatregelen.

Belangrijk voor VARIO is dat er niet alleen gemonitord wordt maar dat er ook concrete *targets* en tussentijdse *milestones* worden gezet. In zijn memorandum onderschreef VARIO de doelstelling uit Vizier 2030 om het aantal volwassenen dat opleidingen of vormingen volgt, te verdrievoudigen³, maar vroeg tegelijk om de realisatie van dit doel te versnellen naar 2024 in plaats van 2030. Het voornaamste is dat de ambities hoog zijn en de maatregelen effectief.

Aanbeveling 5: Benut ten volle innovatie voor levenslang leren

VARIO wil ook graag wijzen op de belangrijke rol van innovatie om leren breed ingang te doen krijgen in de samenleving. De coronacrisis heeft getoond wat het potentieel van afstandslernen langs online en digitale kanalen is, zoals in de conceptnota ook terecht wordt geschetst. Binnen het volwassenenonderwijs zijn de vrijheidsgraden veel groter om te experimenteren met innovaties, en die vernieuwingen kunnen van daar ook het reguliere onderwijs positief beïnvloeden.

² VARIO-advies 13 'Een kwaliteitsvolle set indicatoren voor wetenschap en innovatie' in voorbereiding

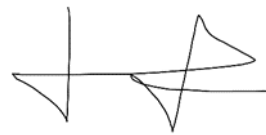
³ Aandeel 25-64-jarigen dat in de 4 weken voorafgaand aan de survey deelnam aan onderwijs of opleiding.

Aanbeveling 6: Ga voor een slanke en vernieuwende samenstelling van het platform, met een focus op de expertise van de leden

Wat de concrete samenstelling van het platform betreft, vreest VARIO dat het, zoals het nu voorligt, te veel leden telt en dat de daadkracht en de reactiesnelheid van het platform daaronder zal lijden. Alhoewel een evenwicht tussen stakeholders en vernieuwers één van de criteria voor de samenstelling van het platform was, blijkt dit niet uit de voorgestelde invulling. VARIO pleit voor meer vernieuwing in de samenstelling. De raad vindt het daarbij belangrijk te kijken naar de tien opdrachten beschreven in de conceptnota en wat voor experts men daarvoor nodig heeft. De raadsleden pleiten dan ook voor een kleinere kern die op haar beurt in overleg gaat met de verschillende belangengroepen om draagvlak te creëren.

Danielle Raspoet
directeur

Lieven Danneels
voorzitter

Dit advies is voorbereid door de VARIO-staf.

Veerle Linseele

Danielle Raspoet

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen

Koolstraat 35

1000 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be